

BESLUT

2022-06-17 Dnr: 22/01502

SAKEN

Uppfyllelse av krav på tillgänglighet till tv-sändningar och beställ-tv för personer med funktionsnedsättning

BESLUT

Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har uppfyllt kraven för 2021 avseende textning av icke direktsända program, teckenspråkstolkning, syntolkning och uppläst text.

UR har även uppfyllt kraven på att utvärdera och lämna redogörelser för utvecklingen av tjänsternas kvalitet och användbarhet utifrån ett användarperspektiv samt att ha en systematisk och regelbunden dialog med berörda organisationer. UR har också visat att företaget eftersträvar att användare får fullgod och tillgänglig information om vilka program som tillgängliggörs genom olika tjänster.

UR har inte sänt några direktsända program och ärendet lämnas därför utan åtgärd i den delen.

SAMMANFATTNING

Krav	Tv-sändningar	Beställ-tv
Textning av icke direktsända program	Uppfyllt (100 procent)	Uppfyllt (100 procent)
Teckenspråkstolkning	Uppfyllt (5 procent)	Uppfyllt
Syntolkning	Uppfyllt (5,3 procent)	Uppfyllt
Uppläst text	Uppfyllt	Uppfyllt
Kvalitet och användbarhet	Uppfyllt	Uppfyllt
Information	Uppfyllt	Uppfyllt
Dialog med berörda organisationer	Uppfyllt	Uppfyllt

BAKGRUND

Krav på tv-sändningar för perioden 2020–2022

Den 5 december 2019 beslutade regeringen att UR under perioden 1 januari 2020–31 december 2022 ska tillgängliggöra tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning genom textning, teckenspråkstolkning, uppläst text och syntolkning enligt följande.¹

*Omfattning av skyldighet att tillgängliggöra sändningar –
procent av sändningstiden för tv-sändningar på svenska*

År	Textning av icke direkt-sända program	Textning av direktsända program	Teckenspråkstolkning	Syntolkning
2020	100	70	4,5	4,5
2021	100	75	5	5
2022	100	75	5,5	5,5

Skyldigheten avser UR:s samlade programutbud i SVT:s samtliga programtjänster som sänds i marknätet, via satellit och genom tråd, med undantag för de programtjänster som är parallellsändningar i hd-tv-kvalitet av andra programtjänster. Fördelningen av tillgängliggörandet mellan olika programtjänster får avgöras av UR efter diskussion med berörda organisationer och med beaktande av aktuella målgruppers behov, bland annat när det gäller vilka program som tillgängliggörs.

Skyldigheten att tillgängliggöra program genom textning ska uppfyllas genom textning av förinspelade och direktsända tv-program på svenska. UR ska särskilt eftersträva en ökad kvalitet i textningen av direktsända program.

Utöver vad som framgår ovan ska tjänsten uppläst text erbjudas i alla icke-direktsända program med översättningstext i utbudet av UR:s program i SVT:s programtjänster. Programtjänster som är parallellsändningar i hd-tv-kvalitet av andra programtjänster omfattas inte. UR ska ägna särskild uppmärksamhet åt tjänstens kvalitet och användbarhet utifrån ett användarperspektiv. Arbetet ska vara systematiskt och regelbundet samt dokumenteras och redovisas.

Utbudet av UR:s program i SVT:s programtjänster ska tillgängliggöras genom samtliga tillgänglighetstjänster i såväl marknätet som via satellit och genom tråd om tekniska förutsättningar för distribution av tillgänglighetstjänsten finns.

¹ Ku2019/01605/MD, Ku2019/02012/MD.

Tillgodoräknande av samtidiga sändningar

Teckenspråkstolkning och syntolkning som tillhandahålls genom sändning över internet samtidigt som ett tv-program sänds linjärt i en programtjänst får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande.

Syntolkning eller uppläst text som tillhandahålls genom ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta samtidigt som ett tv-program sänds linjärt i en programtjänst får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande.

Tillgodoräknande av beställ-tv

Program som gjorts tillgängliga för personer med funktionsnedsättning i beställ-tv får tillgodoräknas för att uppfylla kravet på att tillgängliggöra sändningar i marknätet, via satellit eller genom tråd. Endast program som också sänts i marknätet, via satellit eller genom tråd i programtjänster under den aktuella redovisningsperioden får tillgodoräknas.

Tillgodoräkandet får inte överstiga 30 procent av den sändningstid som ska tillgängliggöras enligt respektive nivå. Möjligheten till tillgodoräknande gäller endast i fråga om tillgängliggörande genom teckenspråkstolkning och syntolkning.

Överenskommelser om fördelning av ansvar

UR får komma överens med SVT om hur ansvaret för olika slags insatser enligt regeringens beslut ska fördelas. Omfattningen av skyldigheten att tillgängliggöra tv-program gäller då SVT:s och UR:s sammanlagda programutbud.

Krav på beställ-tv för perioden 2021–2022

Den 22 december 2020 beslutade regeringen för första gången om krav på tillgänglighet till beställ-tv för personer med funktionsnedsättning för perioden 1 januari 2021–31 december 2022 enligt följande.²

Urvalet av program som tillgängliggörs får avgöras av UR med beaktande av aktuella målgruppers behov.

Syntolkning eller uppläst text som tillhandahålls genom ett ljudspår i en separat enhet såsom mobiltelefon eller läsplatta får tillgodoräknas som ett tillgängliggörande.

Textning

UR ska genom textning tillgängliggöra samtliga program på svenska som tillhandahålls i beställ-tv. Ett tillhandahållande av ett program som tidigare direktsänts enbart via internet omfattas inte av kraven. UR ska dock verka för att i

² Ku2020/02248, Ku2020/02737.

så stor utsträckning som möjligt göra sådana program tillgängliga genom textning så snart som möjligt efter publicering.

Teckenspråkstolkning och syntolkning

Program som har tillgängliggjorts genom teckenspråkstolkning respektive syntolkning vid sändning i marknätet, satellit eller tråd ska tillgängliggöras på motsvarande sätt vid tillhandahållande i beställ-tv. Utbudet av teckenspråkstolkade och syntolkade förstapublicerade program som enbart tillhandahålls i beställ-tv ska öka årligen under 2021 och 2022 i förhållande till 2019 års nivå.

Uppläst text

UR ska verka för att tjänsten uppläst text ska kunna erbjudas i UR:s beställ-tv-tjänst.

Krav på både tv-sändningar och beställ-tv

Samtliga tillgänglighetstjänster ska hålla hög kvalitet och användbarhet, vilket ska utvärderas årligen av programföretaget.

Skyldigheten att tillgängliggöra program genom teckenspråkstolkning ska uppfyllas genom tolkning av program för den breda allmänheten.

Information

UR ska eftersträva att användare får fullgod och tillgänglig information om vilka program som tillgängliggörs genom olika tjänster.

Dialog med berörda organisationer

UR ska ha en systematisk och regelbunden dialog med berörda organisationer. Dialogen ska dokumenteras och bland annat syfta till att utveckla kvaliteten och användbarheten hos tillgänglighetstjänsterna ur ett användarperspektiv.

Redovisning av kraven

UR ska årligen lämna in en redovisning av hur kraven enligt besluten har uppfyllts. Närmare kring vad denna ska innehålla framgår av regeringens beslut.

REDOVISNING FÖR PERIODEN 1 JANUARI 2021–31 DECEMBER 2021

Av UR:s redovisning för 2021 och komplettering framgår omfattningen av den textning, teckenspråkstolkning, syntolkning respektive uppläst text som har erbjudits under året samt att företaget anser att kraven uppfyllts. Sändningarna i marknätet, via satellit och genom tråd har enligt UR varit identiska vad gäller såväl innehåll som hur tillgänglighetstjänsterna har visats och fungerat. Av redovisningen framgår vidare bland annat följande.

Sändningstimmar på svenska och fördelning mellan programtjänster

UR sänder i marknätet i SVT:s programtjänster samt i Kunskapskanalen, som UR driver tillsammans med SVT. Totalt sändes 3 919 timmar av UR:s programutbud i SVT:s programtjänster under 2021. Av den totala sändningstiden sändes 1 609 timmar på svenska.

UR har genom fördelningen av syn- och teckenspråkstolkade program mellan SVT:s programtjänster beaktat målgruppernas behov på så sätt att barnprogram har sänts i SVT Barn och övriga program i SVT24. Detta har gjorts för att i möjligaste mån kunna sända dessa program parallellt med att det otolkade programmet sänds i SVT1 eller SVT2. För att erbjuda en så bra tjänst som möjligt samordnar UR detta med SVT, ofta genom att samla ihop teckenspråks- respektive syntolkning i längre block i SVT24 så att respektive målgrupp lätt ska kunna hitta och ta del av sitt utbud.

Tillgänglighetstjänsternas kvalitet och användbarhet, information samt dialogen med berörda organisationer

För att försäkra sig om att samtliga tillgänglighetstjänster håller en hög kvalitet och användbarhet utvärderas årligen utbudet bland annat genom dialogmöten med olika grupper inom funktionshinderrörelsen. I dialog med berörda organisationer får UR synpunkter på såväl programutbudet som hur tillgänglighetstjänsterna fungerar.

I november 2021 bjöd UR in till det årliga dialogmötet om svenskt teckenspråk. På mötet deltog bland annat representanter från organisationer, myndigheter och förbund. Utöver dialogmöten för UR:s teckenspråksredaktion kontinuerlig dialog med målgruppen, bland annat via sociala medier. UR har också löpande kontakt med Specialpedagogiska skolmyndigheten samt lärare och elever på olika skolor för döva och hörselskadade. Under 2021 har UR även haft ett referensgruppmöte med företrädare från Synskadades riksförbund och Riksorganisationen Unga med synnedsättning.

PS Funk är ett verksamhetsprojekt mellan UR, SVT och Sveriges Radio AB som syftar till dialog och att höja kunskapen om funktionsrätts- och tillgänglighetsfrågor samt om hur spegling av personer med funktionsnedsättning i public services programutbud kan utvecklas. Under 2021 arrangerade public serviceföretagen tillsammans med Funktionsrätt Sverige tre digitala dialogseminarier knutna till projektet *PS Funk*.

Utöver dialog med berörda organisationer skickar UR ut nyhetsbrev med information kring när, hur och var olika program sänds och tillgängliggörs, bland annat till taltidningar och representanter för såväl synskadade som hörselnedsatta och döva.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

En leverantör av medietjänster ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst (5 kap. 12 § radio- och tv-lagen).

En programtjänst är ett samlat utbud av tv-program som sänds under en gemensam beteckning (3 kap. 1 § 16 p. radio- och tv-lagen).

Granskningsnämnden för radio och tv har tillsyn när det gäller bestämmelserna om tillgänglighet i 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen om beslutet har fattats av regeringen (16 kap. 2 § radio- och tv-lagen).

Den som inte följer ett beslut som meddelats före den 1 december 2020 om skyldighet att utforma tv-sändningar på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, får meddelas de förelägganden som behövs i enskilda fall för att beslutet ska efterlevas. Ett föreläggande får förenas med vite (17 kap. 11 § första stycket 4 p. radio- och tv-lagen i dess lydelse som trädde i kraft före den 1 december 2020).

En leverantör av en medietjänst som inte följer ett beslut om tillgänglighet enligt 5 kap. 12 § som meddelats efter den 1 december 2020 får åläggas att betala en särskild avgift (17 kap. 5 a § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Uppfyllelse av kraven på tv-sändningar

Textning av icke direktsända program

UR har textat samtliga icke direktsända tv-program på svenska under 2021 i marknätet, via satellit och genom tråd. UR har därmed uppfyllt kravet vad gäller textning av icke direktsända program.

Textning av direktsända program

UR har inte sänt några direktsända program under 2021. Ärendet föranleder därför inte någon ytterligare åtgärd i denna del.

Teckenspråkstolkning och syntolkning

Av UR:s redovisning framgår att av företagets samlade programutbud som sänts i SVT:s samtliga programtjänster under 2021 har 1 609 timmar varit på svenska och att sändningarna har varit identiska i marknätet, via satellit och genom tråd. Det innebär att 80,5 timmar ska ha tillgängliggjorts med teckenspråkstolkning respektive syntolkning (5 procent av 1 609 timmar) per plattform under året.

UR har uppgett att företaget har sänt 75,9 timmar teckenspråkstolkning i marknätet, via satellit och genom tråd. UR har också tillhandahållit 4,9 timmar teckenspråkstolkning i beställ-tv i UR Play som UR får tillgodoräkna sig vid bedömningen av respektive plattform. UR har sänt 77,2 timmar syntolkning i marknätet, via satellit och genom tråd och tillhandahållit 8,6 timmar syntolkning i UR Play som UR får tillgodoräkna sig på samma sätt.

UR har tillgängliggjort 5 procent med teckenspråkstolkning och 5,3 procent med syntolkning per plattform under året. UR har därmed uppfyllt kraven vad gäller teckenspråkstolkning och syntolkning på alla tre plattformar.

Uppläst text

UR har uppgett att tjänsten uppläst text har erbjudits i alla icke direktsända program med översättningstext och att det är SVT som förfogar över och styr tjänsten. Det framgår att tjänsten fungerat i marknätet, via satellit och genom tråd. Nämnden finner att UR har uppfyllt kravet vad gäller uppläst text.

Det får anses framgå att UR även har uppfyllt kravet på att företaget ska ägna särskild uppmärksamhet åt tjänstens kvalitet och användbarhet utifrån ett användarperspektiv och att arbetet ska vara systematiskt och regelbundet.

Uppfyllelse av kraven på tillgänglighet i beställ-tv

Textning

UR har i komplettering till granskningsnämnden uppgett att samtliga program som tillhandahållits i beställ-tv under 2021 har textats. UR har därmed uppfyllt kravet vad gäller textning i beställ-tv.

Teckenspråkstolkning och syntolkning

UR har i komplettering till granskningsnämnden uppgett att alla program som har tillgängliggjorts genom teckenspråkstolkning respektive syntolkning vid sändning i marknätet, satellit eller tråd har tillgängliggjorts på motsvarande sätt vid tillhandahållande i beställ-tv.

UR:s utbud av teckenspråkstolkade och syntolkade förstapublicerade program som enbart tillhandahålls i beställ-tv har ökat från 0 timmar 2019 till 4,9 respektive 8,6 timmar 2021. UR har därmed uppfyllt kraven gällande teckenspråkstolkning och syntolkning i beställ-tv.

Uppläst text

UR har under 2021 tillsatt en projektgrupp med syfte att ta fram tjänsten uppläst text för UR Play. UR har därmed uppfyllt kravet att verka för att tjänsten uppläst text ska kunna erbjudas i beställ-tv.

Tillgänglighetstjänsternas kvalitet och användbarhet, information samt dialogen med berörda organisationer

UR har uppfyllt kraven på att utvärdera och lämna redogörelser för utvecklingen av tjänsternas kvalitet och användbarhet samt att ha en systematisk och regelbunden dialog med berörda organisationer. Det framgår även att UR eftersträvar att användare får fullgod och tillgänglig information om vilka program som tillgängliggörs genom olika tjänster.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Helena Rosén Andersson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av David Claesson.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson